

Bilag 3 Evaluering af Børn og Bevægelseskultur samt anbefalinger på baggrund af evalueringen

På baggrund af evalueringen af *Børn og Bevægelseskultur* (BOB) (vedlagt i følgende) anbefales det, at arbejdet med BOB fortsættes. Indsatsen har styrket opmærksomheden på motorik og bevægelse og på vigtigheden af at arbejde med dette ift. børns udvikling, - ikke bare i deltagerinstitutionerne men i hele forvaltningen. Desuden er det en styrke, at BOB går på tværs af forskellige faggrupper og bliver en metode og tilgang, som flere faggrupper har et sprog i forhold til.

Indsatsen har øget både mængden og kvaliteten af det daglige arbejde med bevægelse i deltagerinstitutionerne. Der er dog fortsat behov for fokus på implementering af indsatsen i deltagerinstitutionerne og på at sikre en systematisk opfølgning på institutioner, som ikke selv henvender sig. Konkret anbefales følgende tiltag ved en evt. videreførelse af projektet:

1. Anbefalinger til organisering (herunder ensartethed og fælles motorisk syn)

- Det anbefales, at man i den kommende budgetperiode fastholder og forankrer indsatsen i de nuværende bydele med henblik på at implementere indsatsen i bund, hvilket kræver tid.
- Det anbefales at Københavns Kommune sikrer sig, at der er en fælles, overordnet strategi og tilgang i forvaltningens arbejde med motorik og bevægelsesudvikling sådan, at alle indsatser i forhold til motorik og bevægelse følger en fælles faglig retning. Det kan ske gennem følgende justeringer ift. den nuværende projektbeskrivelse:
 - Der mangler et motorisk uddannelses tilbud til sundhedsplejerskerne, der matcher kommunens behov om et efteruddannelsesforløb med konkrete, let anvendelige metoder der er rettet mod praksis. Da man ikke kan finde et oplagt uddannelses tilbud eksternt anbefales det at man selv udviklet et motorisk uddannelses tilbud. Dette vil også sikre, at alle i Københavns Kommune arbejder ud fra samme motoriske fagretning inden for motorik og bevægelse.
- Det anbefales at de to områdespecifikke projektgrupper nedlægges og samles i én projektgruppe, der skal koordinere arbejdet i de to områder. Dette for at sikre videndeling og samstemmighed omkring driften imellem de to områder både på ledelsesniveau og på udførerniveau.
- Der indføres faste ledelseskordineringsmøder med deltagelse af de tværfaglige chefer fra de to områder, teamlederne for sundhedsplejersker og støttepædagoger i de to områder samt projektleder og projektkoordinatorer og evt. en repræsentant fra SUF.

2. Anbefalinger til institutioner og support

- At BOB-institutionerne i højere grad understøttes i at fastholde et kontinuerligt fokus på bevægelse og motorisk udvikling i hele institutionen, fx ved:
- At alle BOB-institutioner forpligter sig til at modtage et inspirationsbesøg årligt fra supporten.
- At flere pædagoger pr. institution bliver fagligt løftet ift. motorik og bevægelse, så de kan understøtte hinanden både fagligt og i implementeringen.
- At det sikres, at der ved afgang af én bevægelsesambassadør i en institution uddannes en ny.
- At bevægelsesambassadører fra alle deltagerinstitutioner mødes én gang årligt til erfaringsdeling og genopfriskning/udvikling af viden fra ambassadøruddannelsen. Denne dag skal samtidig give BOB-projektledelsen et indblik i, hvordan det går med

implementeringen af BOB i de enkelte institutioner sådan, at projektledelse og support kan følge op på de institutioner, som har en lav grad af implementering.

- At supporten er opmærksom på ved BOB-besøg, hvilke institutioner der har gennemgået et BOB forløb, så supporten kan tale ind i og bygge videre på den viden, som allerede er i institutionen og,
- at supportbesøg i BOB-institutioner altid planlægges og tilrettelægges i samarbejde med bevægelsesambassadøren sådan, at det opfølgende arbejde på besøget koordineres mellem support og bevægelsesambassadører og sådan, at læringen fra det enkelte supportforløb forankres i institutionen efterfølgende.
- At supporten systematisk og løbende følger op på, hvilke institutioner der har modtaget support og sikrer, at institutioner der ikke selv henvender sig, får en opsøgende indsats.

3. Anbefalinger til monitorering/effekt/evaluering

Det vurderes, at motorikscreeningerne er den bedste mulighed vi har for at vurdere projektets effekt ift. børnenes motoriske udvikling. Dette fordi motorikscreeningerne dækker alle børn i kommunen og både indsatsgruppen og sammenligningsgrundlaget dermed bliver så stort i datagrundlaget, at det bliver nemmere at udelukke andre faktorer, som kan have indflydelse på børnenes motoriske udvikling.

Metodisk har det ikke været muligt at vise med sikkerhed, om BOB har haft en effekt på børnenes motoriske udvikling (kun få børn, som har modtaget indsatsen i deres daginstitution, er indtil videre blevet skolestartscreenet, og disse børn har modtaget indsatsen i en forholdsvis kort periode i en relativt fremskreden alder sammenlignet med de børn, som vil blive screenet om 1-3 år). Det vurderes derfor, at der endnu vil gå nogle år, før man vil se indsatsen slå tydeligt igennem i de motoriske screeninger.

Det anbefales dog, at man udover fokuset på motorisk udvikling, evaluerer en kommende projektperiode med øget vægt på de øvrige mål i projektbeskrivelsen, nemlig øget bevægelsesglæde og (som et nyt procesmål) øget bevægelse. Herunder anbefales det, at man fastlægger nogle procesmål, som løbende igennem projektet skal monitoreres sådan, at indsatsen kan justeres undervejs i projektet.

Udviklingsgruppen for motorisk observation arbejder videre med at sikre, at motorikscreeningerne fortages på så ens et grundlag som muligt på tværs af områderne – evt. i samarbejde med Enheden for Analyse og erfaringsopsamling i FAC. Dette for at sikre så ensartet et sammenligningsgrundlag som muligt.

4. Anbefalinger til at tænke overvægtsproblematikken ind i BOB

Det anbefales, at der indføres systematiske observationer, fx i fireårs-alderen, v BOB-supporten i form af et BOB-observationsbesøg (for at se, om der er børn med tydelige motoriske udfordringer). Observationerne har et supplerende fokus på børn med overvægtsproblematikker for at sikre, at der ved svær overvægt henvises til CBUS (Center for børn og unges sundhed) og at institutionen rådgives om kost, måltider og bevægelse for disse børn.

Evalueringsrapport for projekt

Børn og Bevægelseskultur (BOB)

Børne- og Ungdomsforvaltningen, Fagligt Center og
Sundheds- og Omsorgsforvaltningen, Afdeling for Strategisk Folkesundhed
Maj 2018

Indhold

1	Resumé	6
1.1	Resultater	6
1.2	Opmærksomhedspunkter	6
2	Indledning	8
2.1	Om projektet	8
2.2	Formål med evalueringen	8
2.3	Undersøgelsesspørgsmål	8
2.4	Metode og datagrundlag	9
3	Beskrivelse af indsatsen	10
3.1	Om BOB	10
3.2	Forandringsmål	10
3.3	Projektorganisering og -finansiering	10
3.4	Indsatsen	11
3.5	Hovedaktiviteter for de deltagende institutioner	12
3.6	Efteruddannelse af den tværfaglige support	13
4	Implementeringen af BOB	14
4.1	Vigtigt at kompetenceudviklingen følges op af arbejdsfællesskaber	14
4.2	Manglende sammenhæng i tilgangen til arbejdet med motorisk udvikling	14
4.3	To organiseringer af BOB-supporten i de to områder	15
5	Børnenes udbytte af BOB	16
5.1	Flere børn bevæger sig mere og anderledes efter BOB	16
5.2	Foreløbig ingen sikker påviselig virkning på børns motorik	17
6	BOB i områdesupporten	21
6.1	BOB understøtter et helhedsfokus i supporten til børn med motoriske udfordringer	21

6.2	Kompetenceudviklingen i BOB har styrket sundhedsplejerskers og støttepædagogers faglighed	21
6.3	Det er ofte de samme institutioner, som bruger BOB-supporten	22
7	Implementering af BOB i dagtilbud	24
7.1	BOB er i forskellige grader implementeret i institutionerne	24
7.2	Forankring af BOB	25
7.3	Pædagogernes bevægelsesfaglighed	26
7.4	Forældresamarbejde	27
7.5	Samarbejde mellem institution og supporten	27

I Resumé

I.1 Resultater

Denne evaluering viser, at indsatsen Børn og Bevægelseskultur (BOB) har medvirket til, at der i dag er mere fokus på børns motorik blandt pædagoger, ledere, sundhedsplejersker og støttepædagoger. BOB har skabt et fælles grundlag for at forstå vigtigheden af at børnene fra en tidlig alder udvikler en stærk og alsidig motorik. Evalueringen viser, at BOB har bidraget med ny viden og metoder til, hvordan man i pædagogisk praksis og hverdag kan arbejde med motorik og bevægelse. Styrken ved BOB er således, at indsatsen understøtter det daglige pædagogiske arbejde med og omkring børnene. Desuden er det en styrke, at BOB går på tværs af forskellige faggrupper, og bliver en metode og tilgang som flere fagligheder har et sprog i forhold til. Det fælles sprog og den fælles tilgang understøtter samtidig det tværfaglige samarbejde både internt i supporten og på tværs af supporten og BOB institutionerne.

Indsatsen har som et af sine mål at udvikle børns motorik så endnu flere bliver motorisk alderssvarende ved skolestart. Den målsætning er det vanskeligere at konkludere entydigt på. Data fra motorikscreeningerne for de to områder der har deltaget i BOB, viser en positiv udvikling i børnenes motorik i det ene område og omvendt en negativ udvikling i det andet område. Motorikdataene må dog tages med et vist forbehold, bl.a. fordi det endnu er tidligt i forløbet i forhold til, at man vil kunne forvente en tydelig forandring i data. I spørgeskemaet svarer 41 % af det adspurgte pædagogiske personale, at de har observeret en generel positiv udvikling i børns motorik.

I.2 Opmærksomhedspunkter

På baggrund af evalueringen er der en række opmærksomhedspunkter som vurderes at være relevante i forbindelse med en evt. videreudvikling eller videreførelse af indsatsen.

1. Det svækker implementeringen og forankringen af indsatsen, at det kun er få udvalgte pædagoger (bevægelsesambassadører) der er de primære forandringsagenter i institutionen. Denne konstruktion gør indsatsen sårbar overfor sygdom, lederskift eller medarbejderudskiftning og kan medføre, at forandringen ikke bliver bredt forankret i institutionen og at indsatsen over længere tid udvandes, fordi BOB nøglepersoner stopper. Der bør derfor være opmærksomhed på, at deltagerinstitutionerne løbende bliver oprustet på kompetenceudvikling og får vedligeholdt institutionens samlede viden om og fokus på motorik og bevægelse.
2. BOB-institutionerne modtager BOB-support på lige fod med andre institutioner i området. Der er ikke derudover et samarbejde mellem BOB-supportens medarbejdere og de institutioner, som modtager BOB-indsatsen. Supportmedarbejderne i undersøgelsen har ikke overblik over, hvilke institutioner i deres område som er BOB-institutioner og har derfor ikke mulighed for at udnytte den fælles viden og tilgang ift. motorik og bevægelse positivt i supporten af institutionen. Derved går projektet glip af et potentiale for i højere grad at forankre BOB-kompetencerne i BOB-institutionernes arbejde. Dette potentiale kunne projektet have gavn af at udvikle med henblik på en bedre forankring af BOB-læringen i deltagerinstitutionerne.
3. Der er stor variation i hvilke institutioner der henvender sig til og bruger supporten for at få hjælp til børn med motoriske udfordringer. Det er typisk de samme institutioner der bruger tilbuddet. En mulig forklaring kan være, at det ikke er alle pædagoger der kender til tilbuddet og

proceduren for en henvendelse. Selv om lederne muligvis kender til muligheden for BOB-support, er det ikke sikkert at medarbejderne er opmærksomme på det. Det kunne derfor gavne projektet med en mere opsøgende indsats overfor de institutioner, som ikke selv henvender sig om BOB-support og evt. en lettere procedure for ansøgning om supporten.

4. BOB har henover projektperioden anvendt forskelligartede uddannelsesaktiviteter og med forskellige leverandører, blandt andet fordi det har været svært at finde én udbyder, der kunne leve op til alle de krav der var til kompetenceudvikling. Formålet har samtidig været at have en bred vifte af fagligheder og inspirationskilder indover projektet. Denne tilgang har udfordret en ensartethed i metoder og viden om motorisk udvikling på tværs af faggrupper. Det kalder på, at man i Børne- og Ungdomsforvaltningen og i ØSB-samarbejdet sikrer sig, at der er en fælles, overordnet strategi og tilgang i forvaltningens arbejde med motorik og bevægelsesudvikling sådan, at der er sammenhæng mellem den nyeste viden, kompetenceudviklingen på området og den sparring der gives til forældre og institutioner.

2 Indledning

2.1 Om projektet

Børn og Bevægelseskultur (BOB) er en indsats under bevillingen *Øget Sundhed for Børn*. Indsatsen har kørt siden 2015 i de to områder Brønshøj/Vanløse og Nørrebro/Bispebjerg og fortsætter frem til udgangen af 2018. Der er i alt bevilliget 2,4 mio. kr. pr. år til indsatsen. Midlerne er primært gået til uddannelsesaktiviteter og projektledelse. Projektets overordnede sigte er at medvirke til, at kvaliteten af den bevægelsesfaglige praksis i dagtilbud øges bl.a. for at sikre fokus på tidlig opsporing og indsats ift. børn, der er motorisk udfordrede. Samtidig ønsker projektet at øge dagtilbuddenes muligheder for at få tværfaglig support til det generelle pædagogiske arbejde med bevægelse og i særdeleshed til arbejdet med motorisk udfordrede børn. Gennem kvalificering af arbejdet med bevægelse i dagtilbud og i den tværfaglige support skabes forudsætninger for, at flere københavnske børn udvikler sig motorisk aldersvarende og er læringsparate ved skolestart.

Projektets mål på kort sigt er at

- Bevægelsesaktivitetsniveauet i dagtilbud øges
- Flere børn er motorisk aldersvarende og læringsparate ved skolestart
- Der iværksættes målrettede indsatser for de børn, der stadig har motoriske udfordringer

Projektets mål på lang sigt er at

- Det bevidste arbejde med motorisk opsporing og indsatser vil medvirke til at styrke børns læring og trivsel

2.2 Formål med evalueringen

Evalueringen af BOB har både et internt og et eksternt lærings sigte og vil derfor beskæftige sig med dels, i hvilken grad indsatsen lever op til formålene og dels, hvordan organiseringen af de forskellige indsatser understøtter implementeringen af projektet.

2.3 Undersøgelsesspørgsmål

Evalueringen vil på ovenstående grundlag søge at besvare følgende undersøgelsesspørgsmål:

- I hvilken grad er indsatsen lykkedes med at styrke motorik og bevægelse hos de involverede børn?
- Hvordan understøtter personalet i BOB-institutionerne børns bevægelse og motoriske udvikling?
- Hvordan understøtter den tværfaglige support¹ i de to områder institutionernes arbejde, dels med børns generelle bevægelse og motoriske udvikling, dels ift. arbejdet med børn med særlige motoriske udfordringer?
- Hvordan kommer den kompetenceudvikling, som pædagogisk personale og supportmedarbejdere har modtaget, i spil i det daglige arbejde med børn og institutioner?
- Hvordan understøtter ledelse samt de organisatoriske rammer omkring projektet implementeringen af indsatserne i projektet?

¹ Den tværfaglige support består af bl.a. sundhedsplejersker, støttepædagoger, psykologer og tale-høre-pædagoger og yder support til skoler og dagtilbud i området.

2.4 Metode og datagrundlag

I evalueringen indgår både kvalitative og kvantitative data fra en række forskellige aktører. Hvert undersøgelsestema undersøges igennem to-fire forskellige datakilder, så det er muligt at triangulere data og dermed afdække hvert tema fra flere forskellige vinkler. Evalueringen har gjort brug af følgende datakilder:

- Interview med pædagoger (bevægelsesambassadører), sundhedsplejersker (motorikvejledere og motorikassistenter), støttepædagoger, teamledere for sundhedsplejerskerne i de to områder samt fysio- og ergoterapeuter fra Børnecenter København, som har bidraget til projektet
- Spørgeskemaundersøgelse blandt pædagogisk personale i 12 børnehaver, som har deltaget i BOB
- Motorikdata fra motoriske screeninger af børn ved skolestart

I bilag I gennemgås anvendelsen af de forskellige datakilder.

Evalueringen er gennemført af Alexander Karl Lehmann, Afdeling for Strategisk Folkesundhed i Sundheds- og Omsorgsforvaltningen og Rikke Steensig, Enhed for Analyse og Erfaringsopsamling, Fagligt Center i Børne- og Ungdomsforvaltningen.

3 Beskrivelse af indsatsen

3.1 Om BOB

Børn og Bevægelseskultur (BOB) er en indsats, der er finansieret under bevillingen *Øget Sundhed for Børn (ØSB)* og kører i perioden fra 2015 til udgangen af 2018. Alle børn i Københavns Kommune gennemgår i forbindelse med skolestart en motorisk undersøgelse foretaget af sundhedsplejen. I Børne- og Ungdomsforvaltningens rapport *Sundheds-LIS* fra 2014 fremgik det, at der var store forskelle fra område til område på børnenes motoriske niveau. De to områder, der er udvalgt til indsatsen, havde den højeste andel af børn, der får 2-6 anmærkninger med henholdsvis 15,3 % for Brønshøj/Vanløse (BV) og 18,2 % for Nørrebro/Bispebjerg (NB).

3.2 Forandringsmål

Projektet har ønsket at styrke fokus og faglighed i forhold til bevægelse og motorisk udvikling i dagtilbuddene. Samtidig har målet været at øge dagtilbuddenes mulighed for at få tværfaglig support til det generelle pædagogiske arbejde med motorik og bevægelse og særligt ift. børn med motoriske udfordringer. Kvalificering af arbejdet med bevægelse i dagtilbud og i den tværfaglige support skal skabe forudsætningerne for, at flere københavnske børn udvikler sig motorisk aldersvarende og er læringsparate ved skolestart.

3.3 Projektorganisering og -finansiering

Projektet er finansieret under indsatsen *Øget Sundhed for Børn (ØSB)*, som er et samarbejde mellem Børne- og Ungdomsforvaltningen og Sundheds- og Omsorgsforvaltningen. På styregruppeniveau ledes projektet af de to forvaltninger i fællesskab, mens BUF varetager program- og projektledelse.

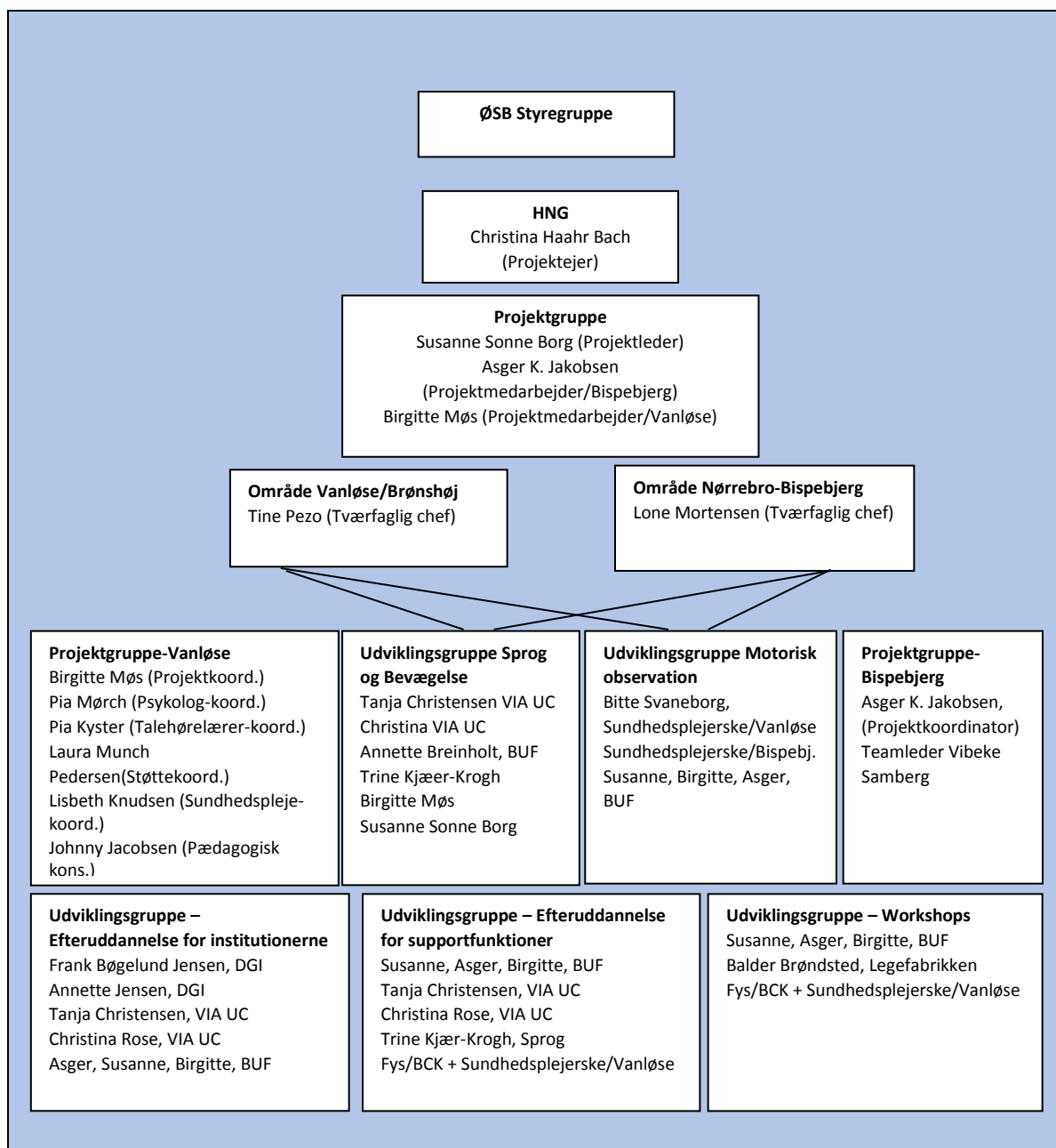
Projektet er budgetteret med 2,4 millioner årligt over den fireårige projektperiode (2015 – 2018). Tabel I viser, hvordan der er disponeret med midlerne i perioden.

Tabel I: Budget for projekt Børn og Bevægelseskultur

År	Projektledelse, projektmedarbejdere i to områder, frikøb af sundhedsplejersker til support, frikøb af terapeuter fra BCK til undervisning, udvikling og support	Kompetenceudvikling til vuggestuer, børnehaver og fritidsinstitutioner	Kompetenceudvikling til supportfunktioner	Udvikling/produktion af materialer/indkøb rekvisitter	Total kr.
2015	870.000	1.145.426	180.918	178.000	2.374.344
2016	1.090.000	1.031.992	269.085	32.000	2.423.077
2017	1.165.000	970.970	200.000	40.000	2.375.970
2018	1.195.000	1.215.440	40.000	10.000	2.460.440

Figur I nedenfor viser, hvordan projektet er organiseret.

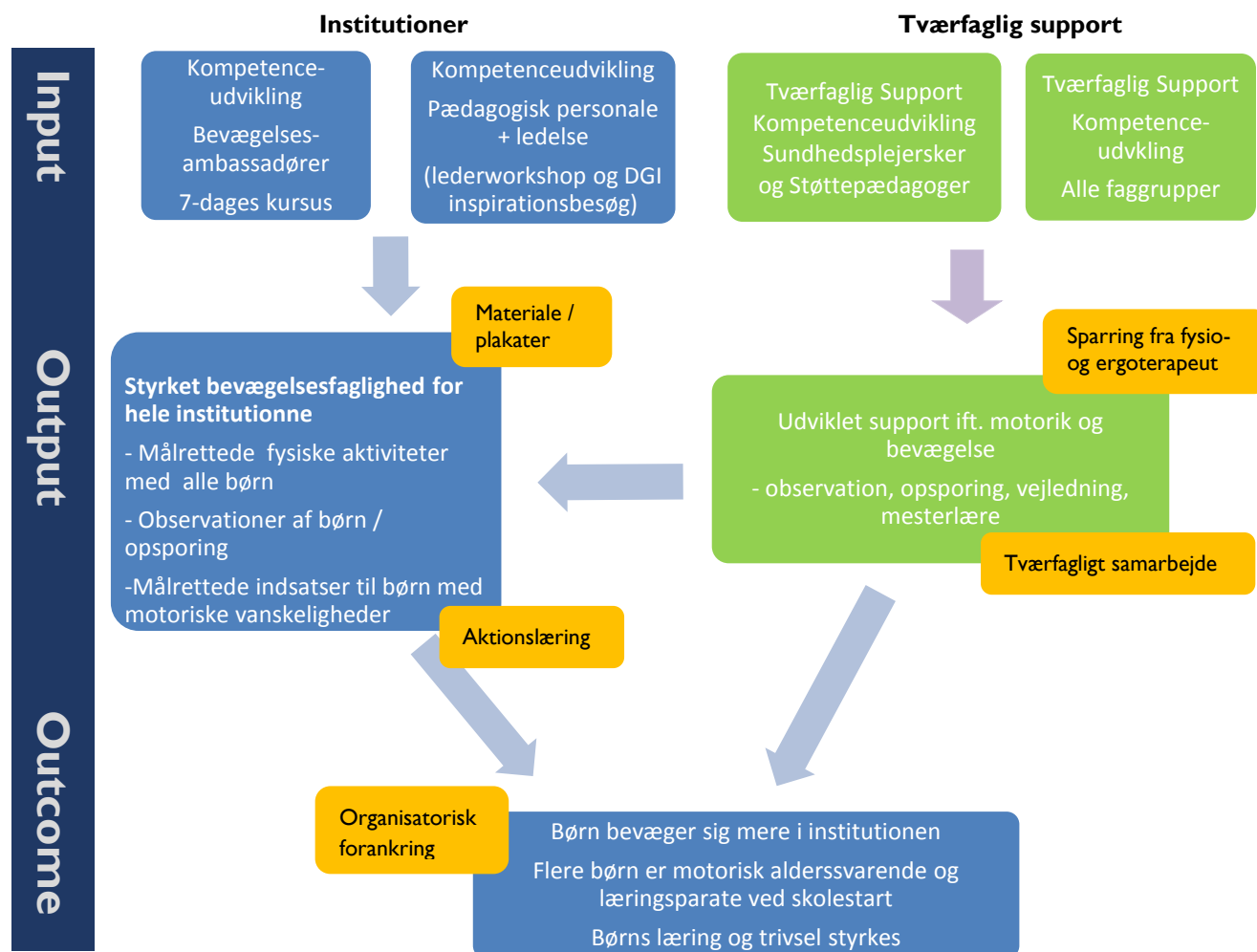
Figur 1: Projektorganisering

3.4 Indsatsen

Figur 2 herunder illustrerer aktiviteterne i indsatsen og hvordan de er tænkt sammen med målene for projektet.

Figur 2: Mål og indsætter

3.5 Hovedaktiviteter for de deltagende institutioner

BOB-institutionerne - 105 i alt - har deltaget i følgende aktiviteter:

- Indledende og afsluttende ledertræf
- Efteruddannelse til pædagogisk personale, bevægelsesambassadører, to fra hver institution: Introduktion til pædagogisk idræt, leg og bevægelse (indhold: bl.a. didaktik, motorisk udvikling, motorisk observation, motorik og skoleparathed, inklusion, sprog og læring, aktionslæring/læringslaboratorier).
- Inspirationsbesøg af eksterne bevægelsesinstruktører i institutionen
- Inspiration til forældreinddragelse

For at sikre at metoderne implementeres og forankres i institutionen og hos de pædagoger, der deltager på efteruddannelsen, er der indlagt elementer af aktionslæring mellem undervisningsgangene i et forsøg på at inddrage hele personalegruppen. Det har ligeledes været intentionen for indsatsen at skabe et netværk af bevægelsesambassadører på tværs af enhederne for at understøtte videndeling.

3.6 Efteruddannelse af den tværfaglige support

Formålet med at efteruddanne den tværfaglige support har været at sikre, at der er ressourcepersoner med faglig viden, der kan hjælpe og understøtte det pædagogiske personale i dagtilbud ift. at identificere og arbejde med børn med motoriske vanskeligheder. Der har ikke i projektet været mulighed for, at alle institutioner i de to områder kunne deltage i efteruddannelsesaktiviteterne. Dette har talt yderligere ind i nødvendigheden af en tværfaglig support, der kan understøtte alle institutioner i arbejdet med bevægelse og tidlig opsporing.

Men henblik på at udvikle supportens kompetencer i forhold til motorik og bevægelse og på at styrke det tværfaglige samarbejde om bevægelse, er der tilrettelagt en række kompetenceudviklingsaktiviteter for ressourcepersonerne i den tværfaglige support. Disse aktiviteter beskrives herunder i overskrifter.

Hovedaktiviteter for ressourcepersoner i den tværfaglige support

- Kick-off i området: Oplæg for alle medarbejdere i den tværfaglige supportfunktion
- 4-dages kursus for støttepædagoger, sprogvejledere og tale-høre-lærere (DIF-VIA UC/BCK)
- 2-dages kursus for psykologer og støttepædagoger
- Temadag for inklusionskoordinator, integrationsvejledere, pædagogiske konsulenter
- Efteruddannelse af sundhedsplejen (motorikvejlederuddannelse og motorikassistentuddannelse)

Etablering af motorik/bevægelses-supportfunktion

I hvert af de deltagende områder er der etableret en tværfaglig motorik/bevægelses-supportfunktion, der varetager opgaver som:

- Inspirationsbesøg i institutioner med konkret inspiration til bevægelsesaktiviteter
- Sparring til pædagogisk personale ved besøg eller via telefon
- Hjælp til observation af motorisk udvikling
- Tilbud om sparring til forældre

4 Implementeringen af BOB

4.1 Vigtigt at kompetenceudviklingen følges op af arbejdsfællesskaber

BOB er i høj grad lykkedes med den store kompetenceudviklingsindsats blandt supportmedarbejdere og pædagogisk personale. I løbet af projektets treethalvt-årige periode har 260 medarbejdere i supporten og 215 pædagogisk personale i dagtilbud (bevægelsesambassadører) været på kompetenceudvikling, mens 105 institutioner med i alt 1600 medarbejdere har modtaget legebesøg, og ca. 100 institutionsledere har deltaget i workshops.

Blandt sundhedsplejersker og støttepædagoger i den tværfaglige support er der i høj grad sket en forankring af den tilgang og de metoder, som ligger i BOB, og her er der en klar oplevelse af, at supporten er blevet styrket. Der er også en høj grad af tværfagligt samarbejde omkring BOB, og der er en organisering (BOB-team i BV og BOB-indsats i NB), der understøtter arbejdet med BOB gennem en række medarbejdere, der har BOB som en af deres kerneopgaver. Samtidig oplever supporten en stigende efterspørgsel på BOB-support (se mere herom i kap. 6). De øvrige medarbejdere i supporten har også fået kompetenceudvikling i forbindelse med BOB, men denne tjener i højere grad til at øge fokus på og forståelse for betydningen af børns motoriske udvikling. Disse medarbejdere løser ikke konkrete opgaver i forbindelse med BOB.

For dagtilbuddene i indsatsen har det været sværere at få forankret en ny praksis i hele institutionen. Bevægelsesambassadørerne oplever nogle steder at stå alene med opgaven, og de har svært ved at påvirke hele institutionens praksis bl.a. pga. manglende legitimitet i forhold til kolleger og pga. manglende ledelsesopbakning (se mere herom i kap. 7).

Forskellen mellem supporten og dagtilbuddene ift. at skabe en blivende forandring bunder for en stor del i det faktum, at supportmedarbejderne dagligt færdes med og sparrer med kolleger, som også har deltaget i BOB. Det gør bevægelsesambassadørerne i langt mindre grad. Projektets intention om at oprette netværk for bevægelsesambassadører er ikke blevet realiseret, da projektets intention om at rekruttere alle institutioner i de samme klynger ikke var realiserbar. Samtidig mangler projektet en forbindelse mellem BOB-institutionerne og supporten foruden den mulighed for BOB-support, som alle institutioner i de to områder har. En sådan forbindelse kunne styrke institutionernes fokus på motorik og bevægelse og hjælpe med at skabe den forandring, som motorikvejlederne og DGI's legebesøg har lagt grundlaget for.

Supportmedarbejderne i undersøgelsen ved ikke hvilke institutioner, der er BOB-institutioner, og er derfor heller ikke umiddelbart klar over, om de får flere henvendelser fra disse end fra andre institutioner. Selv om der ikke umiddelbart er et samarbejde mellem BOB-support og BOB-bevægelsesambassadører, må man gå ud fra, at det, at de har en fælles tilgang til motorik og bevægelse, er fremmede for i fællesskab at skabe en kulturforandring i institutionerne. Alle arbejder så at sige i samme retning, da de har nogle af de samme input fra BOB-kompetenceudviklingen. Men arbejdet foregår ofte parallelt, og derved går projektet glip af et potentiale for i højere grad at forankre BOB-kompetencerne i BOB-institutionernes arbejde. Dette potentiale kunne projektet have gavn af at udvikle med henblik på en bredere forankring af BOB-læringen i deltagerinstitutionerne.

4.2 Manglende sammenhæng i tilgangen til arbejdet med motorisk udvikling

Motorikvejledere og motorikassistenter er blevet uddannet på Vends Motorik- og Naturskole. Fysio- og ergoterapeuterne fra Børnecenter København (BCK), som yder sparring i projektet, har rejst kritik af motorikvejleder- og motorikassistentuddannelserne. De peger på, at den viden som

uddannelserne bygger på, ikke er evidensbaseret og bygger på forskning, som i dag er forældet. Projektledelsen var ved valget af udbyder bevidst om denne problemstilling men valgte at bruge udbyderen, da det var den eneste udbyder af en decideret uddannelse på området. Projektet/Børne- og Ungdomsforvaltningen arbejder på en intern løsning af kompetenceudviklingen.

Motorikvejledere og motorikassistenter har været yderst positive omkring uddannelsen ved Vends Motorik- og Naturskole og oplever, at de har opnået en let omsættelig og brugbar viden. Men der er helt konkrete forskelle i den forståelse og tilgang, som motorikvejledere og motorikassistenter har, og den viden, som fysio- og ergoterapeuterne i Børne- og Ungdomsforvaltningen arbejder ud fra. Fx har motorikvejlederne lært, at det er stimulerende for sansemotorikken at rotere barnet rundt på en stol, mens fysio- og ergoterapeuterne peger på, at dette kan overstimulere barnet, og at den nyeste viden anbefaler, at den slags bevægelser skal fortages af barnet selv, fx ved at barnet står op og snurrer rundt om sig selv. En fælles tilgang i arbejdet med motorik og bevægelsesudvikling på tværs af hele byen og de forskellige supportfunktioner vurderes at have stor betydning for at fremme børns bevægelsesudvikling. Børne- og Ungdomsforvaltningen kan derfor med fordel arbejde for, at der er en fælles, overordnet bydækkende strategi og tilgang i arbejdet med motorik og bevægelse, så der er sammenhæng mellem den nyeste viden, kompetenceudviklingen på området og den sparring, der gives – både af supporten og af fysio- og ergoterapeuterne i Børnecenter København.

4.3 To organiseringer af BOB-supporten i de to områder

Man har organiseret BOB-supporten forskelligt i hhv. BV og NB. I NB har man én motorikvejleder i hvert tværfagligt team, og BOB indgår som et tilbud på lige fod med de øvrige supporttilbud. I BV er der et decideret BOB-supportteam, som tager sig af alle BOB-henvendelser. Her igangsættes et BOB-besøg, når en leder eller medarbejder sender en mail med samtykkeerklæring til en teamleder i supporten. I NB er der et ansøgningskema, som institutionen skal udfylde og sende ind.

Der har ikke været meget koordinering og udveksling mellem de to områder. BV var de første til at starte op på projektet, og da NB skulle i gang to år senere, var der et ønske om, at man gjorde sig sine egne erfaringer. Ledere og medarbejdere i NB giver udtryk for, at har været en stor drivkraft i, at de har kunne gøre tingene på deres egen måde og tilpasse konceptet, så det passede til netop deres organisation og behov. Samtidig giver begge områder udtryk for, at projektet kunne have haft gavn af en højere grad af videndeling områderne imellem, så man i højere grad kunne lære af og lade sig inspirere af hinandens erfaringer.

Motorikvejlederne på tværs af byens fem områder har dog – i forbindelse med at BOB er under udbredelse til byens øvrige områder – lavet en Erfagruppe, der mødes to gange årligt og deler erfaringer. Her deltager også de to sparringspersoner fra BCK, og deltagerne giver udtryk for, at det giver et stort udbytte at kunne drøfte erfaringer og faglige spørgsmål med fagfæller, som har den samme tilgang til motorik og bevægelse.

5 Børnenes udbytte af BOB

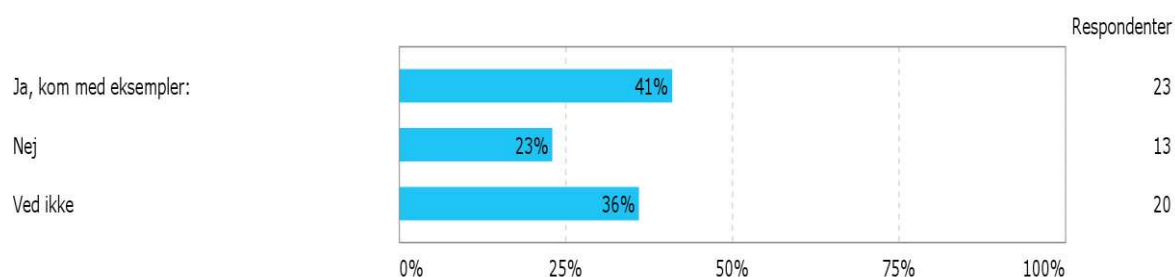
5.1 Flere børn bevæger sig mere og anderledes efter BOB

Både i spørgeskemaet og i interviewene med bevægelsesambassadørerne bliver de pædagogiske medarbejdere spurgt til, om de ser en forskel på børnenes aktivitetsniveau før og efter BOB, og om der er et øget fokus på bevægelse og motorisk udvikling i institutionen.

41 % af de adspurgte pædagoger svarer i spørgeskemaet, at børnene bevæger sig mere efter indførelsen af BOB. 36 % ved det ikke, og de resterende 23 % ser ingen forskel. Blandt de 41 % har flere skrevet eksempler på nye tiltag eller aktiviteter, som BOB har afstedkommet: ”Børnene efterspørger bevægelseslege i højere grad”, ”De leger ofte de lege, de kender fra BOB, og spørger, om vi kan lave legene sammen” og ”Vi har fokus på bevægelse, og især om eftermiddagen er der sket en udvikling af bevægelsesaktiviteter”. De forskellige udsagn viser, at der blandt nogle pædagogiske medarbejdere er skabt et øget fokus på at tilrettelægge og igangsætte bevægelsesaktiviteter, enten i de eksisterende planer, fx i forbindelse med samlinger, eller som en selvstændig aktivitet.

Tabel 2

Bevæger børnene sig mere efter at der er indført BOB i institutionen?

Lidt over halvdelen (52 %) oplever, at børnene bruger kroppen på en anden måde, når de leger nu, end før institutionen indførte BOB. Eksempelvis skriver et par af pædagogerne: ”Vi bruger de 19 grundbevægelser til at tjekke, at børnene kan det, de skal, og får det med ind i aktiviteterne” og ”Jeg tror, at børnene får flere, sjove, udfordrende legemuligheder (og også de voksne). Det gør, at alle har det sjovt og sjovere som en positiv lege- og bevægelsesspiral”. Det er særligt bevægelsesambassadørerne og de pædagoger, der har deltaget i DGI’s inspirationsbesøg, der svarer positivt i denne henseende. Det kan evt. skyldes, at det er den gruppe medarbejdere, der har den primære opgave med at igangsætte bevægelsesaktiviteter, eller at de qua BOB-uddannelsen har en øget bevidsthed omkring og fokus på børnenes aktivitetsniveau.

På spørgsmålet om BOB har haft betydning for andre ting, fx børnenes relationer, trivsel eller lignende, svarer hovedparten nej (66 %). De, der ser en forskel, er især bevægelsesambassadørerne, som bl.a. ser eksempler på, at børnene hjælper hinanden, og at bevægelsesaktiviteter smitter.

Et par af pædagogerne fortæller i fokusgruppeinterviewet:

”Vi ser mere selvstændige børn, der tager initiativ til mere kropslige lege og er mere modige” og at ”der er mere bevægelse i hverdagen, og vi er blevet mere bevidste om det (fokus på bevægelse)”.

En anden pædagog, som arbejder på en institution med ca. 250 børn, har svært ved at vurdere, om børnene bevæger sig mere i løbet af dagen end før BOB-indsatsen.

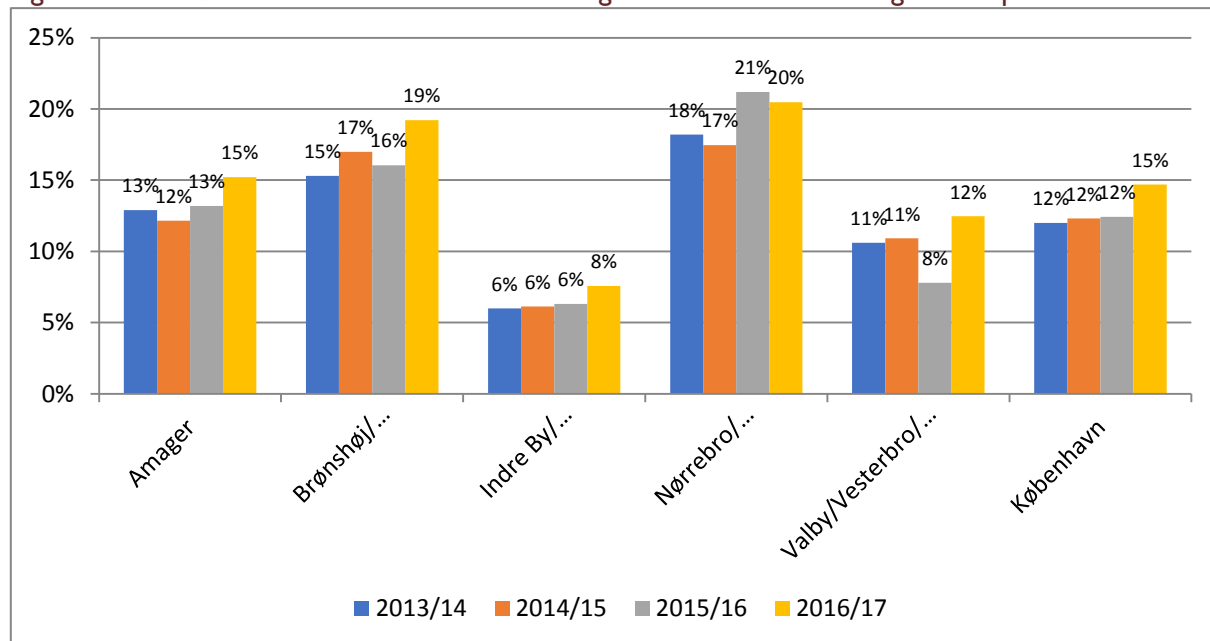
5.2 Foreløbig ingen sikker påviselig virkning på børns motorik

En mulig vej til at se på, om børnenes motorik er blevet bedre som følge af projektet, er at se på børnenes score i de motorikscreeninger, som foretages af sundhedsplejerskerne i forbindelse med skolestart. Det har dog ikke været muligt – på baggrund af de eksisterende motorikscreeninger - at sige noget sikkert om, hvorvidt indsatsen har skabt ændringer i børnenes motoriske udvikling. Men der er dog indikationer på, at man om få år – hvis indsatsen fastholdes – vil kunne se en varig, positiv udvikling i motorikdataene.

En analyse af udviklingen i motorikdataene generelt i de to områder (både de, der har modtaget BOB-indsatsen og de der ikke har), siden indsatsen blev sat i gang, viser ingen tegn på en generel forbedring af børnenes motorikdata i de to områder efter implementeringen af BOB. Tvært imod er antallet af børn med 2 eller flere bemærkninger² steget fra 18,6 % i 2014 til 20,5 % i 2018 i NB og fra 15 % i 2014 til 20,3 % i BV.

Figuren herunder sammenligner udviklingen i antal bemærkninger ved motorikscreening på tværs af de fem områder fra 2013/2014 til 2016/2017. De nyeste tal for 2017/2018 er endnu kun opgjort for Brønshøj/Vanløse og Nørrebro/Bispebjerg, hvorfor det her ikke har været muligt at sammenligne udviklingen med de øvrige områder for det seneste år (2017/2018).

Figur 3: Andel børn med to eller flere bemærkninger ved motorikscreening fordelt på områder

Figuren viser, at der generelt i hele byen har været en stigning i antal bemærkninger i perioden. Nørrebro/Bispebjerg viser et ganske lille fald, mens der har været en stigning i bemærkninger i Brønshøj/Vanløse svarende til den generelle udvikling i byen. Her er altså ikke umiddelbart nogen positiv udvikling at spore.

Tabel 3 viser opgørelsen over resultatet af motorikscreeningerne i 2017/2018 i de to BOB-områder.

² Sundhedsplejersken kan ved screening give mellem 1 og 6 bemærkninger, hvis et barn har motoriske vanskeligheder inden for et eller flere områder. Hvis barnet ingen motoriske udfordringer har, vil der være 0 bemærkninger.

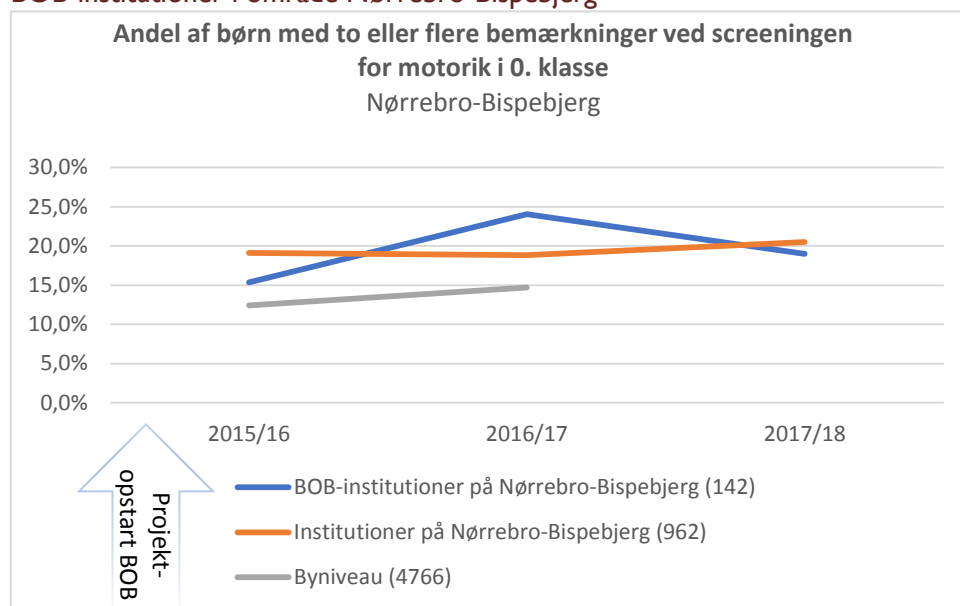
Tabel 3: Børn med to eller flere bemærkninger ved motorikscreening af alle skolestartere fra områdets institutioner

Rækkenavn	2015/16	2015/16	2015/16	2017/18	2017/18	2017/18
	Antal 2 eller flere bemærkninger	Antal motorikvurderede børn	% 2 eller flere bemærkninger	Antal 2 eller flere bemærkninger	Antal motorikvurderede børn	% 2 eller flere bemærkninger
Alle institutioner Nørrebro/Bispebjerg	160	860	18,6	181	881	20,5
Alle institutioner Brønshøj/Vanløse	122	764	16	169	834	20,3

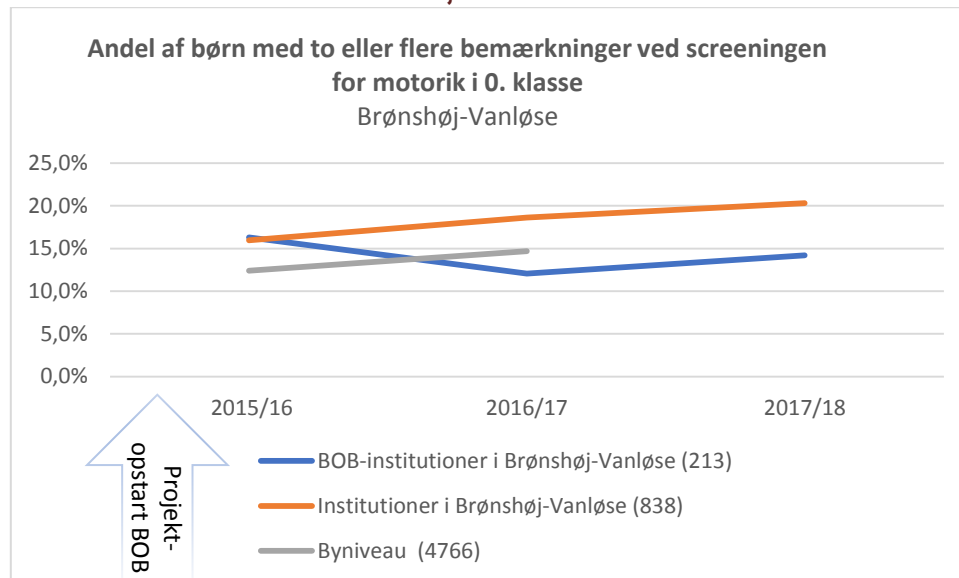
Tabellen viser, at der både i Brønshøj/Vanløse og Nørrebro/Bispebjerg endnu engang er sket en stigning i antallet af børn med to bemærkninger eller flere. En nærmere analyse af fordelingen af antallet af bemærkninger imellem 2 og 6, viser heller ingen positiv udvikling.

Ser man specifikt på de institutioner i de to områder, som har modtaget BOB-indsatsen, ser det lidt anderledes ud. Figur 4 og 5 nedenfor viser, at BOB-institutionerne tilsyneladende er inde i en positiv udvikling med hensyn til at understøtte børnenes motorik – sammenlignet med andre institutioner i de to områder og med by-gennemsnittet. I Nørrebro-Bispebjerg er andelen af børn med to eller flere bemærkninger ved motorikscreeningen gået fra 15,4 % i 2016, over 24 % i 2017 til 19 % i 2018 (foreløbige tal), mens andelen i Brønshøj-Vanløse er faldet fra 16,3 % i 2016, over 12,4 % i 2017 til 14,2 % i 2018 (foreløbige tal). Her ser der altså ud til at være en positiv udvikling, især taget i betragtning, at antallet af bemærkninger på samlet byniveau er stigende i perioden.

Figur 4: Børn med to eller flere bemærkninger ved motorikscreening af børn fra BOB-institutioner i område Nørrebro-Bispebjerg

Figur 5: Børn med to eller flere bemærkninger ved motorikscreening af børn fra BOB-institutioner i område Brønshøj-Vanløse

Til de to grafer skal bemærkes at data fra 2017/2018 er midlertidige for de to områder og endnu ikke forefindes på byniveau.

Vi kan altså se, at der er et tydeligt fald i bemærkningerne til børnene i BOB-institutioner i Brønshøj-Vanløse og indikationer på et begyndende fald i NB, mens der ellers generelt har været en stigning i antallet af bemærkninger for de to områder. Det skal her nævnes, at Brønshøj-Vanløse havde en indsats med kompetenceudvikling af supporten i 2014 inden den samlede BOB-indsats gik i gang i begge områder. Det var dog kun supporten, der her modtog kompetenceudvikling og altså ikke BOB-institutionerne. Da forskellen på, hvordan antallet af bemærkninger har ændret sig mellem de to områder alene ses i BOB-institutionerne, vil forskellen altså ikke umiddelbart kunne tilskrives den tidlige opstart i Brønshøj-Vanløse.

Der er dog en del usikkerheder forbundet med anvendelsen af motorikdata i denne sammenhæng. Dels har BOB-indsatsen ikke været i gang så længe, og de børn, som er startet i skole og derved er blevet motoriktestet, er også de børn, der har gået kortest tid i institutionerne, imens indsatsen har været i gang – fordi de jo er startet i skole. Det er også de børn, som har været ældst, da de modtog indsatsen, og man må derfor forvente, at effekten vil være mindre på disse børn sammenlignet med børn, som har været i en BOB-institution eller har modtaget BOB-support fra 1-års alderen. Samtidig er BOB-institutionerne startet på indsatsen i etaper, så antallet af børn, som indtil videre har modtaget indsatsen og er blevet screenet, er relativt lille.

Samtidig må man erkende, at BOB-kompetenceudviklingen af sundhedsplejerskerne kan have skabt en ændring i den måde, de vurderer på i forbindelse med screeningerne. Det er tidligere set, fx i forbindelse med sprogvurderinger i dagtilbud, at et særligt fokus og systematik i forbindelse med screeninger kan føre til, at der i en periode ses en stigning i det registrerede tal for børn med udfordringer (se fx Sprogvurderinger af 3-årige - Erfaringer og perspektiver (EVA 2007)).

Motorikvejlederne i undersøgelsen vurderer, at den særlige opmærksomhed, som sundhedsplejerskerne har fået på motorik som resultat af BOB, kan betyde, at de får øje på flere motoriske udfordringer i forbindelse med screeningerne end før og derved giver flere bemærkninger end tidligere. Det at flere børn får bemærkninger kan samtidig betyde, at flere børn får den nødvendige støtte og kan, hvis antagelsen er korrekt, føre til, at der på sigt vil være en positiv forandring at se i børnenes motorikscreeninger.

6 BOB i områdesupporten

Evalueringen viser, at BOB har skabt et øget fokus på betydningen af motorik og bevægelse i områdesupporten generelt i de to områder. Man er med projektet blevet bedre til at tænke motorik og bevægelse ind i alle aspekter af børns udvikling. Dermed føder BOB ind i et helhedsfokus, hvor motorik og bevægelse i højere grad bliver et redskab, der kan anvendes bredt og tværfagligt i tilgangen til børns forskellige udfordringer.

6.1 BOB understøtter et helhedsfokus i supporten til børn med motoriske udfordringer

Supportmedarbejderne i evalueringen oplever, at institutionerne er meget glade for og i høj grad efterspørger BOB. De begrundes den store interesse med, at det, de med BOB kan give institutionerne, er meget let omsætteligt og kan tænkes ind i de aktiviteter, som er i hverdagen i forvejen.

Samtidig viser evalueringen, at BOB har styrket det tværfaglige samarbejde i supporten blandt de medarbejdere, som er en del af BOB. BOB har givet mulighed for at systematisere det tværfaglige samarbejde, og kompetenceudviklingen har givet et fælles sprog og bragt især støttepædagoger og sundhedsplejersker tættere på hinanden. Også psykologer og tale-høre-pædagoger tænker i stigende grad BOB-forløb med ind som noget, der kan understøtte eller føde ind deres arbejde med barnets psykosociale eller sproglige udvikling.

Både supportmedarbejdere og institutioner oplever, at det giver kvalitet i supporten til institutionerne, når støttepædagoger og sundhedsplejersker kommer ud sammen, fordi de kan byde ind fra to forskellige vinkler. Det gør de fast i BV og mere og mere i NB. Sundhedsplejersken kan – understøttet af sin motorikvejlederuddannelse – se, hvor barnets/børnenes udfordringer ligger og hvilke tiltag eller øvelser, der er behov for. Støttepædagogen kender institutionernes hverdag og har øje for, hvordan tiltag eller øvelser kan sættes i gang med det samme og blive indarbejdet som en naturlig del af hverdagen på stuen. Sundhedsplejersken har samtidig god kontakt med familierne og kan understøtte, at forældrene forstår og støtter op om en indsats i hjemmet, fx ved at lave daglige øvelser med barnet eller ved at have fokus på selvhjulpethed. Sundhedsplejerskerne kommer normalt ikke ud i institutionerne, men institutionerne giver udtryk for, at de er meget glade for at få dem ud i forbindelse med BOB, bl.a. fordi de er vant til at komme i børnenes hjem og har en særlig indgangsvinkel til forældresamarbejdet, og fordi de både tager barnet og dets hjemmeomgivelser i betragtning.

Supportmedarbejderne i evalueringen oplever også, at inddragelsen af psykologer og tale-høre-pædagoger i kompetenceudviklingen har skabt et større generelt fokus på motorik og bevægelse i hele supporten. De ser fx i stigende grad, at psykologer og tale-høre-pædagoger henviser til eller inddrager motorikvejlederne (sundhedsplejersker) i deres arbejde med udfordrede børn.

6.2 Kompetenceudviklingen i BOB har styrket sundhedsplejerskers og støttepædagogers faglighed

Både sundhedsplejersker og støttepædagoger i evalueringen giver udtryk for at have fået stort udbytte af efteruddannelsen i forbindelse med BOB. Som en sundhedsplejerske fortæller om motorikvejlederuddannelsen:

”Det har givet en paraply henover det hele, til hvordan vi kan tale med forældrene og have et overordnet fagligt fokus på motorik. Jeg mærkede denne udvikling mest i uddannelsen – vi troede vi kunne rigtig mange ting i forvejen, men vi blev virkelig opmærksomme på vigtigheden i det sansemotoriske.”

Sundhedsplejersker og støttepædagoger påpeger især vigtigheden af, at kompetenceudviklingen har været meget praksisnær med en god balance mellem teori og konkrete lege og øvelser, og med perioder imellem undervisningsdagene, hvor det lærte kunne afprøves med børn og voksne i institutionerne. Som følge heraf oplever de, at deres arbejde er blevet mere vidensbaseret, og at deres faglighed er blevet styrket. De oplever, at den nye viden bygger ovenpå og skaber et nyt fokus i den viden, de havde i forvejen. Den opleves altså ikke som en ekstra faglighed eller *”noget ekstra, som vi også skal huske at fortælle om”*, men som et ekstra lag, der *”fletter sig ind”* i det øvrige sundhedsfaglige og pædagogiske arbejde.

Et andet vigtigt element i kompetenceudviklingen har været sidemandsoplæring i og med, at støttepædagogerne går ud i institutionerne sammen med motorikvejlederne og kan se, hvordan de griber arbejdet med motorik og bevægelse an. En del af den læring, der er sket hos supportens medarbejdere, er opstået netop i det samarbejde mellem forskellige faggrupper i supporten og medarbejdere i institutionerne, hvor det lærte straks prøves af i praksis i institutionen og udvikles og tilpasses i den lokale kontekst. Herved indarbejdes det tillærte og bliver en del af en inkorporeret daglig praksis hos supportmedarbejderne.

Figur 6: Efteruddannelsesiltag for områdesupporten, august 2017

Faggruppe	Kompetenceudvikling for udvalgte medarbejdere	Kompetenceudvikling for alle medarbejdere
Støttepædagoger	- 4-dages pædagogisk idræt VIA UC - 2-dages rytmikkursus	- Temadag om sansemotorik - 2-dages kursus med didaktik og ideer til aktiviteter - 2-dages kursus primo 2018 med sansemotorik og theraplay
Sundhedsplejen	- Motorikassistentuddannelse - Motorikvejlederuddannelse	- Intro til materialer v. BCK - Temadag om sansemotorik
Psykologer	Pædagogisk idræt VIA UC	- 2-dages kursus med Sansemotik og theraplay - Temadag om sansemotorik
Øvrige supportmedarbejdere	Pædagogisk idræt VIA UC	Temadag om sansemotorik

6.3 Det er ofte de samme institutioner, som bruger BOB-supporten

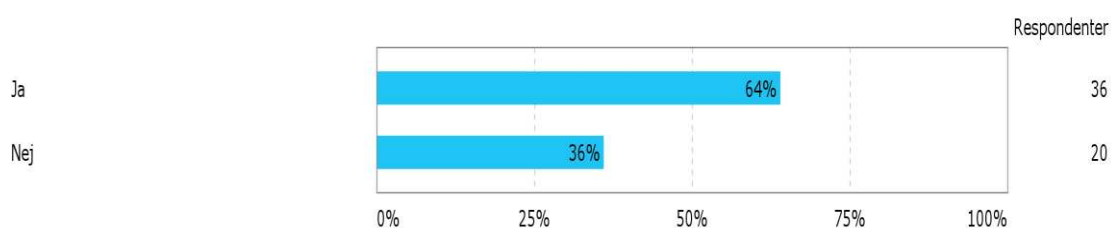
Efterspørgslen på BOB-forløb har været støt stigende i hele projektperioden. Men områdesupporten ser også en tendens til, at det er de samme institutioner, som henvender sig igen og igen med behov for BOB-support. Det begrundes både i, at nogle institutioner ikke er gode nok til at overføre læringen fra en situation til en anden men i stedet trækker på supporten hver gang de oplever et barn med motoriske udfordringer. En anden forklaring er eks., at medarbejderne bliver inspirerede af den support, de får på det enkelte barn, og derfor opdager flere børn, som har brug for supporten.

Evalueringen viser samtidig, at det ikke er alle institutioner, der er opmærksomme på muligheden for BOB-support. Mange pædagoger/institutioner ved ikke, hvor og hvordan man ansøger om BOB-support, og selv nogle bevægelsesambassadører i evalueringen giver udtryk for, at de ikke har været

opmærksomme på muligheden for support i forhold til motorik og bevægelse. Supporten giver udtryk for, at de med jævne mellemrum henvender sig til institutioner for at gøre opmærksom på tilbuddet, men at de kan være i tvivl om, hvorvidt budskabet når ud til alle pædagoger på nogle af institutionerne. Vurderingen er, at det ikke nødvendigvis er de institutioner, som har de største udfordringer, der henvender sig mest. Supporten i de to områder bør derfor gøre sig overvejelser om, hvordan de kan understøtte, at børn fra flere forskellige institutioner får gavn af tilbuddet om BOB-support.

Tabel 5 nedenfor viser, at 64 % af det adspurgte pædagogiske personale ved, hvordan de skal få hjælp fra supporten til børn med motoriske udfordringer.

Tabel 5: Ved du, hvad du skal gøre for at få hjælp fra supporten eller BCK, hvis et barn har motoriske udfordringer?

7 Implementering af BOB i dagtilbud

Evalueringen viser, at langt de fleste institutioner, der har deltaget i BOB, arbejder mere målrettet med motorik og bevægelse og er blevet bedre til at opfange børn, der har motoriske udfordringer.

Dette kapitel beskriver, i hvor stort et omfang det er lykket at implementere projektets uddannelsesaktiviteter på de deltagende institutioner. Kapitlet giver blandt andet svar på, om der er iværksat målrettede indsatser for de børn, der stadig har motoriske udfordringer, og om indsatserne og metoderne er forankret i institutionen.

7.1 BOB er i forskellige grader implementeret i institutionerne

BOB har som et af målene at kapacitetsopbygge og udvikle institutionerne til at arbejde systematisk og fokuseret med motorik og bevægelse. Det betyder bl.a., at BOB som metode skal være indlejret i hele institutionens praksis – fx i måden at organisere indsatsen på, i ugeplaner og i det pædagogiske arbejde – og ikke kun være et supplement, man indimellem arbejder med. Gennem interviews med bevægelsesambassadør, sundhedsplejersker og støttepædagoger samt i spørgeskemaet, som 10 ud af 12 institutioner har svaret på, er dette emne forsøgt afdækket.

Alle respondenter svarer i spørgeskemaet, at motorik og bevægelse er indarbejdet i institutionens planer, og stort set alle planlægger dagligt (34 %) eller ugentlig (59 %) målrettet bevægelsesaktiviteter. 70 % svarer, at de har øget opmærksomhed på de børn, der ikke selv er motiveret for at bevæge sig, efter der er indført BOB i institutionen. I forlængelse af dette spørgsmål bliver respondenterne spurgt til, om de er blevet bedre til at støtte børn, der har motoriske udfordringer, efter at institutionen har deltaget i BOB forløb. I alt svarer 64 % positivt på dette. Det er særligt de pædagoger, der enten er bevægelsesambassadører eller har deltaget i DGI's inspirationsbesøg, der svarer positivt på det. Som tidligere beskrevet, kan det skyldes, at det er denne medarbejdergruppe, som har det primære ansvar for bevægelsesaktiviteter og derfor i højere grad ser en udvikling.

Både støttepædagoger og sundhedsplejersker oplever, at der er et øget bevægelsesfokus og -glæde blandt pædagogerne, og at de har fået større tro på, at de selv kan igangsætte bevægelsesaktiviteter for børnene: *"Jeg tror på, at der er kommet større bevægelsesglæde i institutionerne. Jeg tror, at plakaterne hjælper dem"* og *"Jeg tror, at der er kommet en større tro på det og sikkerhed ift. selv at sætte noget i gang."* Blandt de institutioner, der har haft svært ved at implementere BOB, har det ifølge sundhedsplejersken hjulpet, at institutionen har systematiseret bevægelsesaktiviteter. Fx siger en sundhedsplejerske, at pædagogerne på en stue ikke var så aktive med børnene, så de lavede en liste med fem ting, som de helst skulle gøre hver dag med børnene og sætte et kryds, når de havde gjort det. Det øgede opmærksomheden på det motoriske.

En væsentlig motivationsfaktor for at sætte ekstra fokus på bevægelse har ifølge en sundhedsplejerske bl.a. været den screening, som børnene gennemgår ved skolestart:

”Det, der nytter noget, er, at pædagogerne ved, at børnene får anmærkninger ved skolestart. Da vi fortalte institutionerne det, fik vi pludselig mange henvendelser om BOB-support. Det, at man bliver målt på noget, har altså en effekt.”

7.2 Forankring af BOB

For nogle institutioner har det været vanskeligt at fastholde fokus på motorik og bevægelse over længere tid. Udfordringer som sygdom blandt bevægelsesambassadørerne og lederskift har betydet, at BOB kun har kørt i perioder. En pædagog fortæller:

”Det kunne have været fedt at implementere vigtigheden af fokus på motorik i resten af personalegruppen. Det kan være svært at få resten af personalegruppen med på det. Vi (bevægelsesambassadørerne, red.) har ikke haft mulighed for at snakke så meget sammen, fordi vi har fået ny leder undervejs.”

Det har ligeledes været en udfordring for kontinuiteten og udbredelsen på alle stuer, at det kun er få pædagoger, der har haft ansvaret for motorikindsatsen. En pædagog efterlyser en indsats, der uddanner hele personalegruppen og ikke kun få udvalgte medarbejdere. En anden ting, der bliver fremhævet under interviewene, er behovet for, at pædagogerne hele tiden får inspiration og ideer til, hvordan man kan arbejde med bevægelse. En støttepædagog siger det således:

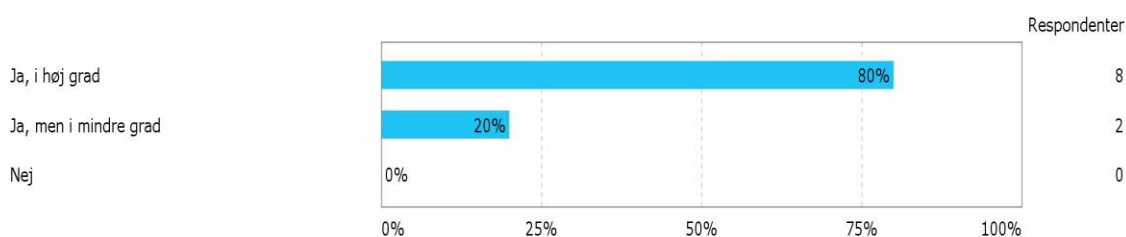
”BOB skal holdes i live. Der skal fortsat være fokus på, hvordan man kan sætte noget i gang på legepladsen. Vi skal have et mere struktureret/målrettet forløb, som pædagogerne kan tage ejerskab af på sigt.”

En anden ting, der bliver nævnt som en udfordring eller kræver en kulturændring, er skiftet fra at gennemføre bevægelsesaktiviteter isoleret – en aktivitet i sig selv – til at tænke dem sammen med andre pædagogiske indsatsområder som fx sprogudvikling.

En anden væsentlig faktor for forankringen af BOB i institutionen er, at lederen støtter op om projektet. Evalueringen viser, at når motorik og bevægelse bliver et tema på personalemøder, og når lederen støtter op om bevægelsesambassadørernes rolle, bliver det nemmere at skabe en forandring i institutionens bevægelsespraksis. Evalueringen viser også, at når det modsatte er tilfældet, er det meget svært for den enkelte bevægelsesambassadør at drive denne udvikling. Både fordi det kan være svært at skabe legitimiteten til at udvikle kollegernes praksis og fordi det kan være svært for bevægelsesambassadøren at have overblik over, hvordan praksis er på andre stuer i institutionen.

Tabel 5 viser, at 80 % af de adspurgte bevægelsesambassadører oplever, at deres leder i høj grad bakker op om ambassadørrollen mens 20 % oplever, at deres leder bakker op i mindre grad. Tallet skal dog tages med det forbehold, at kun 10 bevægelsesambassadører har besvaret spørgeskemaet samt, at der kan være en mulighed for, at disse er mere positivt stemt overfor projektet end de, der ikke har besvaret.

Tabel 6: Oplever du, at din rolle som bevægelsesambassadør bakkes op af din leder?

7.3 Pædagogernes bevægelsesfaglighed

Bevægelsesambassadørerne vurderes at spille en vigtig rolle for implementering af BOB. De er den gruppe medarbejdere, der har gennemgået en 7-dages efteruddannelse og har fået tildelt en central funktion i forhold til at understøtte kollegaerne i at arbejde med bevægelse og motorik. Ifølge projektbeskrivelsen har efteruddannelsen af pædagoger (bevægelsesambassadører) til formål at opkvalificere det pædagogiske personale i forhold til tidlig opsporing af børn med motoriske vanskeligheder og samtidig introducere til pædagogisk idræt. Uddannelsen skal ligeledes skabe en legitim position for pædagogerne ift. at anvende deres bevægelsesfaglige viden i den daglige refleksion over og planlægning og organisering af praksis. Der er i gennemsnit uddannet fire pædagoger pr. institution.

Af de i alt 56 personer, der har besvaret spørgeskemaet, er 10 uddannede bevægelsesambassadører. Et flertal (70 %) af dem vurderer, at uddannelsen har givet dem tilstrækkelig viden til at inspirere og vejlede kollegaer i forhold til motorik og bevægelse. Desuden har uddannelsen givet den enkelte bevægelsesambassadør mere viden om motorikkens betydning for andre områder som fx sprog og trivsel. En pædagog fortæller:

*”... jeg har lært meget mere om, hvordan man fokuserer på at udvikle det enkelte barn...”
og ”... hvor lidt der skal til for at hjælpe det enkelte barn med at få styr på balancen”.*

Som uddannet bevægelsesambassadør har man som opgave at dele sin viden fra uddannelsen, støtte kollegaer med ideer og inspiration og være den, som sætter motorik på dagsordenen i institutionen. I alt svarer 59 % af alle de adspurgte, at de oplever bevægelsesambassadøren gøre brug af uddannelsen på institutionen.

Der er en markant forskel på, *hvordan* pædagogerne føler sig klædt på til opgaven med bevægelse alt efter, om man er ”almindelig” pædagog (44 %) eller pædagog, der er uddannet som bevægelsesambassadør (80 %). Det tyder på, at den 7-dages efteruddannelse giver et stærkere grundlag for at arbejde med motorik og bevægelse. En medhørende forklaring kan også være den, at de pædagoger, der uddannes til bevægelsesambassadør i forvejen, har en interesse for idræt og bevægelse. Hovedparten af de bevægelsesambassadører, der deltog i fokusgruppeinterviewet, havde en baggrund som idrætsinstruktør eller en generel interesse for idræt og motion.

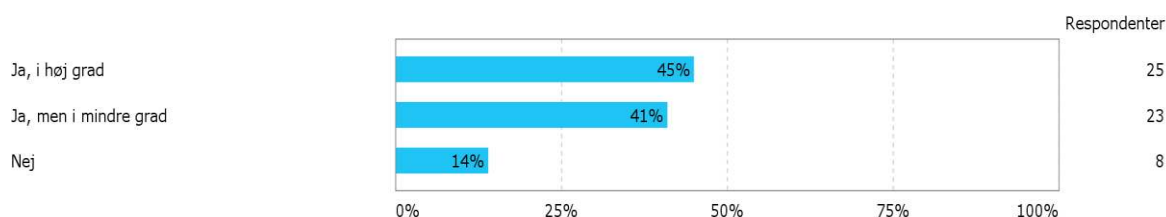
Figur 7: Efteruddannelsesiltag for dagtilbud i BOB

Gruppe	Kompetenceudvikling
Bevægelsesambassadører	7 dages efteruddannelse bl.a. med fokus på: - Pædagogisk idræt - kroppen som grundlæggende vilkår - Krop, hjerne og læring - sprog i bevægelse - Krop, sundhed og inklusion - Didaktik, motivation og formidling
Leder	Deltagelse i lederworkshops bl.a. med fokus på: - introduktion til grundbegreberne fra de 7 dages uddannelse - Forandringsledelse - implementeringsopgaven - Videndeling - løbende dialog om projektets indhold og feedback fra ledere til projekt

7.4 Forældresamarbejde

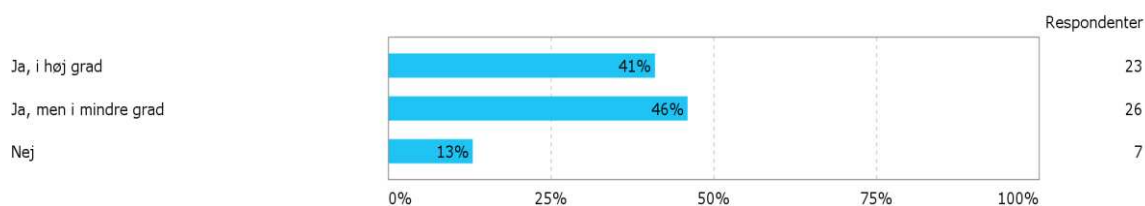
BOB-uddannelsen sætter bl.a. fokus på formidling af viden om motorik og bevægelse til forældre. Som en del af samarbejdet med DGI har institutionen mulighed for at afholde et forældrearrangement med fokus på motorik og bevægelse. Til det formål er der udviklet materiale, som skal hjælpe forældrene med at stimulere børnenes motorik. I spørgeskemaet bliver der derfor spurgt ind til, hvordan institutionen informerer og involverer forældrene i forhold til emnet motorik og bevægelse.

Tabel 7: Bliver forældrene informeret om hvordan institutionen arbejder med motorik og bevægelse, f.eks. på forældremøder, nyhedsbreve?

45 % af de adspurgte pædagoger svarer, at de i høj grad informerer forældrene om, hvordan institutionen arbejder med motorik og bevægelse, mens 41 % svarer i mindre grad. Nogenlunde samme tal går igen på spørgsmålet, der omhandler, om institutionen formidler vigtigheden af, at børnene udvikler en stærk motorik til forældrene.

Tabel 8: Formidler institutionen vigtigheden af at børnene udvikler en stærk motorik til forældrene?

Tabellen viser, at 41 % i høj grad formidler denne viden, mens 59 % gør det i mindre grad eller slet ikke. Tallene i de to tabeller peger på, at BOB som indsats har et forbedringspotentiale i forhold til at understøtte forældresamarbejdet endnu mere med henblik på, at også hjemmene støtter op om det generelle arbejde med børnenes motoriske udvikling. Når det gælder konkrete indsatser fra supporten til børn med motoriske udfordringer, er der til gengæld stort fokus på at inddrage forældre i opfølgende samtaler og med konkrete øvelser, som barnet kan lave hjemme.

7.5 Samarbejde mellem institution og supporten

Det er forskelligt, hvor meget og hvordan institutionerne henvender sig til den tværfaglig support i de to områder. Et område har en formel ansøgningsprocedure for henvendelser, dvs. pædagogen udfylder et skema vedrørende det barn, man ønsker at få en faglig vurdering af. Herefter bliver "ansøgningen" behandlet af et særligt BOB-supportteam. I det andet område er det tilstrækkeligt at sende et par linjer om barnet pr. mail. Blandt de pædagoger, der deltog i fokusgruppeinterviewet, var der flere, der ikke kendte til de muligheder, supporten tilbyder, eller havde helt glemt, at der var hjælp at hente. En enkelt pædagog efterlyser, at supporten kommer ud og informerer om tilbuddet om motorikhjælp.

I spørgeskemaet er der 36 %, der svarer, at de ikke kender til proceduren for, hvordan institutionen får hjælp fra supporten til et barn med motoriske udfordringer. Der kan være flere grunde til, at man som pædagog ikke kender fremgangsmåden. Det kan bl.a. skyldes, at man er nyansat og endnu ikke er blevet informeret, eller at man har glemt det, som tilfældet var med den ene pædagog, der deltog i fokusgruppeinterviewet.